

PIO ATYA ÉS GEMMA GALGANI LEVELEI PLÁGIUM VAGY LELKI AZONOSULÁS?

Pio da Pietrelcina (1887–1968),
vagyis Pio atya, vagy ahogy a vilá-

gon ismertté vált: Padre Pio a XX. század legismertebb és legnépszerűbb szentje. Olaszországban kevés olyan katolikus templom van, ahova ne került volna be kegyképe vagy szobra. II. János Pál pápa 2002-ben avatta szentté, de az ereklyéit őrző dél-olaszországi, apuliai kapucinus kolostort, a San Giovanni Rotondót már évtizedek óta zarándokok milliói keresik fel évente.

Padre Pio népszerűségének központi forrása, hogy stigmatizált volt: miután testén 1918 szeptemberében csodás módon megjelent a keresztre feszített Krisztus öt vérző sebe, e sebeket egy fél évszázadon át, majdnem egészen haláláig hordozta. A természetfeletti okokra visszavezetett stigmatizáció csodája először Assisi Szent Ferenc alakjához kapcsolva jelent meg a középkori kereszténységben (1224), mint a Krisztus szenvedéseivel való azonosulás leglátványosabb formája. Minthogy a teológiai magyarázat szerint Krisztus az emberiség bűneinek megváltása érdekében szenvedte el a kereszthalál kínjait, Szent Ferenc stigmatizációja egyúttal azt is jelentette, hogy ezáltal ő is részt vállalt a megváltás művében.¹ Bár a ferences rend hosszú ideig ragaszkodni próbált ahhoz, hogy ez a csoda egyedül az ő – „másik Krisztusnak” tekintett – rendalapítójukkal történt meg, napjainkig több mint négyszáz stigmatizált lépett a nyilvánosság elé a kereszténységben. Közöttük Padre Pio az egyik legismertebb, aki a ferences rend kora újkori reformághoz tartozott, és pályafutása során sokan egy „új Szent Ferencet” láttak benne.

A néhány kiválasztott misztikus testén megjelenő stigmák a legmegdöbbentőbb csodák közé tartoznak: látható bizonyágot kínálnak Isten létéről és arról, hogy az odaadó tisztelet révén néhány hívó érdemesé válhat arra, hogy osztozzon Krisztussal a szenvedésében (ténylegesen, saját testében átvállalva annak egy részét) és egyúttal a megváltó szerep dicsőségében is részesüljön. Nem véletlen, hogy ezt sokan, a hívők között is, már Szent Ferenc óta szentségtörésnek tartották. A stigmatizációk történetét végigkísérte a kétely, a kritika, a csalást kiáltó vádaskodás.

A Padre Pio stigmái körül kialakult vita az egyik leghevesebb volt e polémiák közül. Mielőtt Pio atya leveleiről és a körülötte kialakult plágiumvitáról írnék, érdemes néhány szóban bemutatni ezt a történetet, amelyről a közelmúltban magyarul is megje-

KLANICZAY GÁBOR

lent egy részletesen dokumentált
könyv: *Vizsgálat Pio atya ügyé-*

ben. Vatikáni titkos akták. Meglepő tények Pio atyáról címmel (érthetetlen módon a könyv összeállítója, a jeles egyháztörténészként is működő apuliai pap, Francesco Castelli neve nem szerepel a könyv borítóján vagy belsejében, csak az apróbetűs kolofonban bukkan fel mint „a fordítás alapjául szolgáló” mű szerzője).²

Francesco Forgione egy közép-olaszországi faluban, Pietrelcinában született 1887-ben, sokgyermekes szegény családban. Kisgyerekként olyan nagy benyomást tett rá egy nagy szakállú kapucinus barát prédikációja, hogy elhatározta, belép a rendbe, amit 16 éves korában, 1903-ban meg is tett, ekkor vette fel, szerzetesként a Pio nevet. Pio furcsa szerzetes volt: több mint egy évtizeden keresztül súlyos betegségeire hivatkozva sorozatosan felmentést kért és kapott az alól, hogy egyik vagy másik kapucinus rendházba beköltözzön, és külön engedéllyel otthon maradt falujában. Teológiai tanulmányokat folytatott, és ezek végeztével 1910-ben pappá szentelték. Az első világháború alatt több ízben behívták katonának, de ingatag egészségi állapota miatt a katonai szolgálat alól is felmentést kapott. 1916-ban a Foggia melletti hegyvonulat, a Monte Gargano oldalában fekvő San Giovanni Rotondo rendházba költözött, és élete végéig ott élt.

Pio atya betegségei már 1910 óta természetfeletlinek tartott megnyilvánulásokkal keveredtek: ördögi megpróbáltatásokra, éjszakai démoni támadásokra panaszkodott, másrészt látomásai voltak arról, több ízben, hogy megkapta Krisztus szent sebeit, melyek a kérésére láthatatlanok maradtak. (Ez emlékeztet a késő középkori misztikus, Sienai Katalin kívülről

1 ■ Klaniczay Gábor: Az emberi test mint kép a szenvedő Krisztusról: a stigmatizáltak. *BUKSZ*, 26 (2014. tavasz), 1. szám, 34–44. old.

2 ■ *Vizsgálat Pio atya ügyében. Vatikáni titkos akták. Meglepő tények Pio atyáról.* Ford. Tekulics Judit. Etalon, Bp., 2016. Eredetije: Francesco Castelli: *Padre Pio sotto inchiesta. L'autobiografia segreta.* Ares, Milano, 2008. A legjobb történeti feldolgozás Padre Pio életéről: Sergio Luzzatto: *Padre Pio. Miracoli e politica nell'Italia del Novecento.* Einaudi, Torino, 2007.

3 ■ *Vizsgálat Pio atya ügyében*, 259–260. old.

4 ■ *Uo.* 178. old.

5 ■ *Uo.* 260. old.

6 ■ *Uo.* 99–101. old.; Luzzatto: *Padre Pio*, 126–132. old.; Francesco Castelli: *Padre Pio e il Sant'Uffizio (1918–1939). Fatti, protagonisti, documenti inediti.* Studium, Roma, 2011. 62–63. old.

7 ■ Castelli: *Padre Pio e il Sant'Uffizio*, 40–42. old.

láthatatlan stigmáira, ami a történelem folyamán többtucatnyi követőre lett a stigmatizáltak körében.) Újabb, még drámaibb jelenések nyomán viszont 1918. augusztus 5-én Pio atya úgy érezte, hogy egy „titkozatos lény” tüzes tőrrel átdöfte a szívét (hasonlóan Avilai Szent Teréz „transzverberációjához”), majd szeptember 20-án a következő történetről számolt be:

„...a kóruspadban imádkoztam, miután a szentmiseáldozatot bemutatam. Akkor egy édes álomhoz hasonló érzés ragadott el engem. Külső és belső éržekeim, lelkem leírhatatlan nyugalmat éltek át. Körülöttem és bennem teljes csend honolt, hatalmas békesség áradt szét egész bensőmben, semmit sem érzékelttem a körülöttem lévő világból. Egy pillanat alatt minden megszűnt létezni körülöttem. S ebben a pillanatban feltűnt előttem egy rejtélyes személy, olyan, mint akit augusztus 5-ének estéjén láttam, csak azzal a különbséggel, hogy e személy kezén, lábán és oldalán vér csorgott le. E látvány megrémített. El sem tudom mondani, mit éreztem akkor. Úgy éreztem, menten meghalok, és bizonyára úgy lett volna, ha az Úr nem sietett volna lelkem segítségére, és nem erősítette volna meg szívemet, amely majd kiugrott a helyéről. A jelenés ekkor eltűnt, és észrevettem, hogy kezemet, lábamat és mellkasomat valamely rejtélyes tárgy lyukasztotta át, és a sebhelyekből vér csöpögött. Gondolják csak el azt a kínt, amelyet akkor átéltem, és amelyet azóta majd minden nap megtapasztalok. A szívemen lévő sebből állandóan szivárog a vér, különösen csütörtök estétől szombat reggelig...”³

Három évvel később, a nagy feltűnést keltő stigmák ügyében elindult inkvizíciós vizsgálat során tett tanúvallomásában Pio atya ugyanerről a következőképp számolt be:

„...a szentmise után, a kóruspadban az előírt hálaadást végeztem, amikor hirtelen heves remegés fogott el, majd végtelen nyugalom érzése töltött el. Ekkor megláttam a mi Urunkat, amint a keresztben függött. Először észre sem vettem a keresztet. [...] Nyilvánvaló volt számomra, hogy nagyon szenved, és szándékában áll szenvedéseiben másokat is részesí-

teni. Arra kért, hogy vegyek részt szenvedéseiben és elmélkedjek rajta, ugyanakkor munkálkodjak minden erőmmel embertársaim üdvösségén. Ezután nagy együttérzés és szomorúság töltött el Megváltónk szenvedései iránt, és megkérdeztem Tőle, mit kell tennem. A Hang e szavakat mondotta: »szenvédéseim részesévé teszlek téged«. Ezt követően a jelenés eltűnt, én újra magamhoz tértem. Esméletemnél voltam, és ezeket a sebeket pillantottam meg testemen, amelyekből friss vér csepegett...”⁴

Pio atyát, lelki vezetőjének Benedetto atyának írt levele szerint a „külső jelek jelenléte leírhatatlanul és kibírhatatlanul felkavarja és megalázza”.⁵ A csoda híre azonban futótűzként terjedt, a távoli falut és benne a kolostort hamarosan zarándokok, hívők, kíváncsi újságírók tömege leperte el. A magasabb egyházi és világi hatóságok tartózkodóan fogadták a hírt, és a lelkes hívek csodákról beszámoló csoportja mellett a helyi lakosok egy csoportja a középkorias babonáság feléledésére és szemfényvesztésre panaszkodott. A foggiai patikus feljelentő levelet írt az egyházi hatóságoknak, hogy Pio atya rendszeresen – és titokban – fertőtlenítő gyógyszerkészítményeket (fenolsavat, más néven karbolsavat, jódtinktúrát, majd veratrint) szerzett be tőle, amelyek hozzájárulhattak a sebek állandóvá tételéhez.⁶

A rend felkérésére több orvosi vizsgálat foglalkozott Padre Pio sebeiével: két odaadón hívó orvos, Luigi Romanelli és Giorgio Festa részletes jelentésükben kiálltak amellett, hogy „természetes okokkal nem lehet magyarázni Pio atya sebeit”, tehát azok természetfeletti eredetűek. Egy világiasabban gondolkodó harmadik doktor, Amico Bignami viszont úgy vélekedett, hogy a sebek dermatológiai eredetűek, amelyeket azután a fertőtlenítő folyadék használata alakított stigmataszerűvé, a kézfejek sebeihez mintegy „hozáadva” a lábfejen találhatóakat, és azt javasolta, hogy tiltsák meg Pio atyának e szerek használatát, és helyezzenek kezeire egy hétre lepecsételt kötést. (E kísérlet azonban nem hozta meg a várt cáfolatot, az egy hét múltán kibontott kötésből kikerülő sebek hevesen vérezni kezdtek.)⁷

A legélesebb vitát egy tekintélyes ferences barát, Agostino Gemelli robbantotta ki, aki a Szentszék megbízásából rövid látogatást tett San Giovanni Rotondóban, és Padre Pio stigmáiról nagyon negatív benyomásokat szerzett. Gemellinek orvosi és pszichológusi végzettsége is volt, ő volt a milánói és római Sacro Cuore katolikus egyetem alapítója. Ekkor már évek óta foglalkozott Szent Ferenc stigmáinak és általában a csodáhitnek a magyarázatával, többször igen kritikus véleményt fogalmazva meg a „hamis misztikusokról”. Padre Pióról készített szakvéleményében leszögezte, hogy „a misztikus spiritualitás semelyik jellegzetes vonását nem találta meg benne”, szerinte Pio „egy szülőkörű, pszichológiailag terhelt személyiség, monoton gondolkodásmóddal”. Lelki vezetője, „Benedetto atya szugesztói akarva-akaratlanul hisztérikus reakciókat produkáltak ebben a zavarodott személyiségben.”⁸ Gemelli független kórházi orvosi vizsgálatot javasol a rejtélyek tisztázására, és azt tanácsolja, hogy Piót válasszák el az őt befolyásoló lelki vezetők és a lelkes hívek szűk csoportjától.

Ennek a véleménynek nyomán, amelyet a környező vidék több magas rangú egyházi embere, például Pasquale Gagliardi Manfredóniai érsek is osztott, hosszan elhúzódó inkvizíciós vizsgálat indult Padre Pio stigmáiról. Francesco Castelli magyarul is olvasható, az inkvizíciós vizsgálat hivatalos jelentéseiből és tanúvallomásaiból készített dokumentum-összeállítás érdekes képet ad arról, hogyan vitatkoztak az 1920-as évek olasz egyházi emberei a racionális kritika érveivel, hogyan szembesült a csodáhit és a kétely a modern világban.

Padre Pio népszerűsége a hivatalos egyházi ellenérzések ellenére (vagy épp ezért) töretlenül emelkedett. A sikeres prédikátorhoz, odaadó gyóntatóhoz, az első stigmatizált paphoz, „Krisztus földi másához” a helybeliek többsége szenvedélyesen ragaszkodott. Népfelkeléssel fenyegetve megghiúsított minden olyan kísérletet, amely egy másik, távoli kolostorba próbálta volna száműzni az egyház számára kényelmetlenül nagy hírverést okozó barátot. Mind ebben a zaklatott politikai helyzet is szerepet játszott: a háború utáni években heves összeütközés volt Olaszországban az előretörő szocialista baloldal és az ugyancsak felemelkedő fasiszta mozgalom hívei között. San Giovanni Rotondo a szocialisták választási győzelme után 1920 októberében a „vörösök” és a „Krisztus merész csapata” (Arditi di Cristo) néven szerveződő fasiszták utcai összecsapásának és egy 11 halálos áldozatot követelő rendőrsortúznak a színtere lett (melynek áldozatai mind a baloldali tüntetők közül kerültek ki).⁹ A kapucinus rendháztól pár száz méterre zajló összecsapásokban a barátok semmilyen formában nem vettek ugyan részt, de utólag többen vádolták Padre Piót, hogy néhány nyilvános gesztussal (például azzal, hogy stigmatizált kezével áldást osztott a jobboldali frontharcosok zászlaira) az „Arditi di Cristo” mozgalmát támogatta.¹⁰

Az inkvizíciós vizsgálat végül is eredmény nélkül függőben maradt. Padre Piótól 1923-ban megvonták a jogot, hogy misét celebráljon és gyóntasson, és előírták, hogy teljesen zárkózzon el a nyilvánosságtól. Pio atya körül ugyanakkor kialakult a hívők lelkes és energikus csapata, mely folyamatos küzdelmet folytatott a stigmatizált lelki vezető rehabilitálásáért, olykor fenyegetésekkel kényszerítve meghátrálásra Pio ellenfeleit az egyházi hierarchiában. Alkalmanként sikerült elérniük, hogy enyhítsenek az inkvizíció korlátozó rendszabályain, majd néhány évre megint érvényesült a vatikáni hierarchia ellenszelve. Az elhúzódó vizsgálat, további orvosi szakvélemények nyomán 1926-ban a ferences orvos-professzor, Agostino Gemelli újabb, részletes kritikai értékelést készített, melyben a következő indulatot véleményt fogalmazta meg: „Padre Pio a Szent Ferencéhez hasonló sebeket maga produkálta, öntudatlanul és szuggesztív hatására. Fenntartom, hogy Padre Pio pszichopata, bár egyelőre nem tudom pontosabban jellemezni e pszichopátia fajtáját és természetét.”¹¹

A harmincas évek derekától azonban Padre Pio háborítatlanul folytathatta egyre szélesebb köröket elérő tevékenységét, és 1941-ben teljesen rehabilitálták. Zarándokok ezrei keresték fel az apuliai kopár sziklás hegyen épült kolostort, kigyóztak a sorok oda, ahol Pio atya szinte éjjel-nappal gyóntatott. Szerzetárait drámaian népszerűvé tette, hogy a kezén a stigmától átvértett kötéllel emelte magasba a szent ostyát: Krisztus testét. Egy másik népszerű kezdeményezése az „imaköröknek” nevezett testvérületek

8 ■ Angelo Maria Mischitelli: *Padre Pio e il caso Gemelli*. Ammiski, Roma, 2009. 108–109. old.

9 ■ Luzzatto: *Padre Pio*, 240–275. old.

10 ■ Mario Guarino: *Beato impostore. Contro storia di Padre Pio*. Kaos edizioni, Milano, 1999. 55–63. old.

11 ■ Uo. 196–197. old.; Luzzatto: *Padre Pio*, 186–190. old.; Castelli: *Padre Pio e il Sant'Uffizio*, 49–68. old.

12 ■ Luzzatto: *Padre Pio*, 347–357. old.

13 ■ Jan Margry: Merchandising and sanctity: The invasive cult of Padre Pio. *Journal of Modern Italian Studies*, 7 (2002), 88–115. old.

14 ■ Melchiorre da Pobladura – Alessandro da Ripabottoni: *Padre Pio da Pietrelcina. Epistolario*. 4. vol. Edizioni «Padre Pio da Pietrelcina», San Giovanni Rotondo, 1975–1984.; Gerardo Di Flumeri: *Le stigmate di Padre Pio da Pietrelcina. Testimonianze – Relazioni*. Edizioni «Padre Pio da Pietrelcina», San Giovanni Rotondo, 1984.; Uő (cur.): *Atti del convegno di studio sulle stigmate del servo di Dio Padre Pio da Pietrelcina* (San Giovanni Rotondo, 16–20 settembre 1987). Edizioni «Padre Pio da Pietrelcina», San Giovanni Rotondo, 1988.; Luigi Peroni: *Padre Pio da Pietrelcina*. Borla, Roma, 2002.; Emanuele Brunatto: *Padre Pio. Mon père spirituel. Le destin extraordinaire du premier fils spirituel du stigmatisé*. L'Orme Rond, Bry-sur-Marne, 2012.; Cleonice Morcaldi: *Eletem Pio atya közelében. lelki napló*. Ford. Tekolics Judit. Etalon, Bp., 2012.

15 ■ *Pio atya levelei. Egy misztikus szent vallomásai elkivezetőihöz*. I. A szent sebhelyek. II. Jézus társa a szenvedésben. MECS Családközösségek, Bp., 2008.

16 ■ Giandomenico Mucci, S.I.: Santa Gemma Galgani e San Pio da Pietrelcina. Plagio o identificazione? *La Civiltà Cattolica*, 154 (2003), 5 aprile, 362–369. old.

17 ■ Rudolph M. Bell – Christina Mazzoni: *The Voices of Gemma Galgani. The Life and Afterlife of a Modern Saint*. The University of Chicago Press, Chicago–London, 2003.

18 ■ *Pio atya levelei*, 28–29. old.

szervezése volt, szerte a világon. Legnagyobb szabású vállalkozása a második világháború után bontakozott ki: hívei segítségével adományokat gyűjtött, majd 1947 és 1956 között megépíttette San Giovanni Rotondóban a kapucinus rendház mellett az orvosi szempontból igen elmaradott vidék legnagyobb és legkorszerűbb kórházát, mely a „Szenvedések enyhítésének háza” (Casa sollievo delle sofferenze) nevet kapta.¹²

Padre Pio egészen 1968. szeptember 23-án bekövetkezett haláláig igen népszerű maradt, nemcsak Olaszországban, de külföldön is. Egyes pápák, mint XXIII. János (1958–1963), újfent gyanakvással és ellenszenvvel szemlélték a stigmatizált barát népszerűségét, mások, mint VI. Pál (1963–1978) és mindegyik II. János Pál (1978–2005), kultuszának, majd szentté avatásának lelkes előmozdítói lettek. Az utóbbi, aki már 1947-ben, fiatal

apként is elzarándokolt Padre Pióhoz Lengyelországból (aki megígolta neki, hogy egy nap övé lesz „a legmagasabb tisztség az Egyházban”), 1999. május 2-án boldoggá, majd 2002. június 16-án szentté avatta. Ezt melegen támogatta fő tanácsadója, Joseph Ratzinger bíboros, aki XVI. Benedek néven utódja lett (2005–2013), és a kultuszt felkarolta Ferenc pápa is, aki 2015-ben egy nagyszabású, milliokat megmozgató szertartás keretében Pio atya ereklyéit ünnepélyesen Rómába utaztatta, hogy a hívek a Szent Péter-bazilika előtt tiszteletüket tehesék Szent Piusz egy héten át kiállított koporsójánál.

Pio atya kolostora az apuliai San Giovanni Rotondóban már életében igen népszerű zarándokhely lett – a helyi krónikák szerint hosszú élete folyamán 1 200 000 hívőt gyónatott meg, szinte éjjel-nappal gyónatószekében ülve. Ez a népszerűség a halála után is megmaradt, a szentté avatás nyomán pedig elképesztő méreteket öltött. A hajdan elszigetelt kis kapucinus kolostor mellé előbb egy nagy templom épült, majd a szentté avatáskor egy hatalmas bazilika, melynek tervezője az egyik leghíresebb olasz építész, aki a párizsi Beaubourg tervezésében is részt vett, Renzo Piano volt. E szent helyeket, melyekhez a hatalmas kórházépület és a kegytárgyakat árusító piac is hozzákapcsolható, ötcillagos és szerényebb szállodák, turistairodák sokasága veszi körül, az eseményeket a 24 órán át sugárzó Padre Pio TV és a „Padre Pio hangja” (*Voce di Padre Pio*) elnevezésű rádió támogatja. Pio kultusza lett nap-

jainkra a legsikeresebb és legnépszerűbb szentkultusz Olaszországban.¹³ A helyi kiadók sorra jelentetik meg a könyveket – visszaemlékezéseket, történeti elemzéseket, tudományos konferenciákat Pio atya személyéről, írásairól, stigmáiról.¹⁴

Épp egy ilyen kiadvány, Pio atya – részben magyarra is lefordított – levelei¹⁵ körül tört ki egy kisebbfajta botrány, nem sokkal Pio atya szentté avatása után, 2003-ban. Az ekörül kialakult vita ada-

az apópót arra, hogy Pio írásairól a *BUKSZ*-ban is beszámoljunk. Egy jezsuita egyháztörténész-professzor, Giandomenico Mucci megjelentetett egy cikket a *La Civiltà Cattolica* című folyóiratban, melyben kimutatta:

„San Pio da Pietrelcina leveleskönyvének első kötetében, mely lelki vezetőivel 1910 és 1922 között folytatott levelezését gyűjti össze, van tíz levél, melyekben hosszabb részek szent Gemma Galgani (1878–1903) leveleskönyvéből

és egyéb írásából lettek átmásolva, anélkül hogy erre hivatkozott volna. Ezek közül a levelek közül Pio nyolcat Agostino da San Marco in Lamis atyának (1880–1963), kettőt pedig Benedetto da San Marco in Lamis atyának (1872–1942) írt.”¹⁶

Mucci pontos táblázatot közöl a népszerű XIX. század végi olasz misztikus Gemma Galgani¹⁷ és Pio atya írásainak azonos részeiről, és utána kísérletet tesz ennek a „váratlan jelenségnek” a magyarázatára: „Miért használja saját lelkiállapotának bemutatására egy szent egy másik szent leveleinek másolatát? Hogy elkerüljük azt, hogy plágiumról beszéljünk, a jelenség pszichológiai dimenzióiból kell kiindulni.” Mucci bemutatja ezek után, hogy az a három év, melynek során a 23–25 éves Pio e leveleket írta, a fiatal szerzetes súlyos lelki válságának az éveit voltak: a családján belüli problémák (húga, Pellegrina leányanya lett) s az ebből kialakuló konfliktus megakadályozta, hogy szerzetesi fogadalma jegyében rendházba vonuljon. Nem hagyta ott ebben a helyzetben családját. Ugyanezekben az években számol be először az egyelőre láthatatlan, de fájdalmas stigmáiról: 1911. szeptember 8-án írt levele leírja: „Mindkét tenyerem közepén megjelent egy kis piros folt, akkora, mint egy pénzdarab, és a piros folt közepén heves, nyilaló fájdalmat éreztem...”¹⁸

Több jel is arra mutat, hogy a stigmatizáció jelensége Szent Ferenc nagy hatású példája mellett épp Gemma Galgani mintája miatt kezdte el foglalkoztatni Piót: a luccai misztikus 1899-es stigmatizációjának

híre nagy visszhangot keltett a kortárs katolicizmusban, különösen azután, hogy Gemma négy évvel később, 25 éves korában elhalálozott. 1909-ben jelent meg Gemma Galgani levelezése lelki atyjával, Padre Germanóval,¹⁹ s ez hamarosan Pio egyik kedves olvasmánya lett. Erről tanúskodik az is, hogy 1910 után Gemma mondatai, sőt élményei, látomásai több alkalommal felbukkannak Pio két lelki vezetőjéhez írt leveleiben: Pio ugyanazokkal a szavakkal számol be arról, hogy milyen éjszakai jelenései voltak Szűz Máriáról és Jézusról, hogyan társalkodott velük, mint példaképe, Gemma Galgani. Álljon itt két példa, melyek filológiai egybeesését Gemma szövegével egy másik jezsuita teológus, Luca Lucchini, Mucci nyomán egy még sokkal részletesebb tanulmányban, egy egész könyvben dokumentálta.²⁰

1912. december 29-én például a következőket írja 111. számú levelében Padre Agostinónak:

„Jézus megengedte, hogy erősebben halljam a hangját a szívemben: »Fiam, a szeretet a szenvedésben ismerszik meg: erősen fogod érezni lelkedben és még erősebben a testedben.« Nem tudom, mit jelentenek ezek a szavak, atyám.”

E szavak mindenesetre szinte szóról szóra megegyeznek Gemma 50. számú, 1900 októberében kelt levelében olvashatókkal – mutatis mutandis: „fiam” (figlio) helyett az eredetiben „lányom” (figlia) áll.²¹ 2013. február 1-jén, 114. számú levelében Pio atya még részletesebben ír a stigmatizáció felé vezető spirituális diszpozíciójáról – ismét csak szó szerint Gemma Galgani „elragadtatásairól” adott beszámolóinak szavaival:

„Jézus, amikor tudtomra akarja adni, hogy szeret, szenvedését szokta megismertetni velem: sebeit, töviseit, kínjait. Amikor örömet akar szerezni, eltölti szívemet azzal a lélekkel, amely csupa tűz, és boldogságáról beszél; amikor viszont azt akarja, hogy én szerezzek örömet neki, akkor a szenvedéseiről szokott beszélni, és arra hív – kérlelve s ugyanakkor parancsolóan –, hogy testemet szegezzem [a keresztfára] s így enyhítsem szenvedését.”²²

A két olasz teológus e zavaró egyezéseket úgy próbálja magyarázni, hogy a fiatal kapucinus barát a végsőig azonosulni próbált példaképének lelki élményeivel, és amikor ennek eredményeként hasonló tapasztalatai lettek, és ezekről be akart számolni, ezt nem mindig tudta saját szavaival megtenni, s ezért kölcsönvette példaképének szófordulatait. Egy-féle „misztikus szimbiózis” alakulhatott ki kettejük között, írja Luca Lucchini.²³ A Padre Piót mentegető jezsuita szerzők szemében nem minősült plágiumnak az a tény, hogy hivatkozás nélkül kölcsönvette spirituális példaképe, Gemma Galgani szavait, látomás-élményeiről adott beszámolóit – hiszen végső soron a stigmatizáció maga is utánzás, Krisztus szenvedéseinek kegyes célú imitációja.

Padre Pio Gemma Galganival végbement lelki azonosulásának öntudatlan voltára mindenesetre némi árnyékot vet az a tény, hogy miközben Pio leve-

leiben már 1911 óta felbukkantak Gemma Galgani hivatkozás nélkül átvett mondatai, bekezdései, látomásai, 1912. május 2-án Padre Benedettónak írt, 77. számú levelét a következő kéréssel zárja: „Kérnék Öntől egy szívességet: nagy vágyam, hogy olvassam a *Lettere ed estasi della serva di Dio Gemma Galgani* című könyvet, és az ugyanazon Isten szolgálója által írt *L'ora santa* című könyvet. Biztosra veszem, hogy megérti ezt a vágyamat, és beszerzi nekem őket...”²⁴

Ha azt gyanítjuk, hogy Pio ekkor már birtokában volt Gemma leveleinek, akkor könnyen meg tudjuk érteni, hogy egy szigorú kritikusa, Mario Guarino miért „Santo impostore” címmel írt róla könyvet.²⁵ □

19 ■ *Lettere ed estasi della serva di Dio Gemma Galgani*, raccolte dal p. Germano di S. Stanislao passionista. – Tipografia pontificia dell'Istituto Pio 9. Artigianelli S. Giuseppe, Roma, 1909.

20 ■ Luca Lucchini: *Nella comunione dei santi. Santa Gemma Galgani – San Pio da Pietrelcina*. Libreria Editrice Vaticana, Città di Vaticano, 2005.

21 ■ *Pio atya levelei*, 42. old.; Lucchini: *Nella comunione*, 90–91. old.

22 ■ *Pio atya levelei*, 46. old.; Lucchini: *Nella comunione*, 93. old. (Gemma Galgani, *Estasi* 31)

23 ■ Lucchini: *Nella comunione*, 28–32. old.

24 ■ Lucchini: *Nella comunione*, 134. old.

25 ■ Mario Guarino: *Santo impostore*. Kaos edizioni, Milano, 2003.